

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2020. gada 3. decembrī*

Apelācija – Regula (EK) Nr. 1107/2009 – Augu aizsardzības līdzekļu laišana tirgū – Īstenošanas regula (ES) 2017/2324 – Darbīgās vielas glifosāta apstiprinājuma atjaunošana – LESD 263. pants – Reģionālās iestādes *locus standi* – Tiešs skārums

Lietā C-352/19 P

par apelācijas sūdzību atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 56. pantam, ko 2019. gada 1. maijā iesniedza

Région de Bruxelles-Capitale (Beļģija), ko pārstāv *A. Bailleux, avocat*,

apelācijas sūdzības iesniedzējs,

otra lietas dalībiece –

Eiropas Komisija, ko pārstāv *X. Lewis, F. Castillo de la Torre* un *I. Naglis*, kā arī *F. Castilla Contreras*, pārstāvji,

atbildētāja pirmajā instancē,

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs *Ž. K. Bonišo [J.-C. Bonichot]* (referents), tiesneši *L. Bejs Larsens [L. Bay Larsen]*, *K. Toadere [C. Toader]*, *M. Safjans [M. Safjan]* un *N. Jēskinens [N. Jääskinen]*,

ģenerālvokāts: *M. Bobeks [M. Bobek]*,

sekretārs: *A. Kalots Eskobars [A. Calot Escobar]*,

ņemot vērā rakstveida procesu,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2020. gada 16. jūlija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Ar apelācijas sūdzību *Région de Bruxelles-Capitale* [Briseles reģions] lūdz atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2019. gada 28. februāra rīkojumu lietā *Région de Bruxelles-Capitale/Komisija* (T-178/18, nav publicēts, turpmāk tekstā – “pārsūdzētais rīkojums”, EU:T:2019:130), ar kuru tā kā

* Tiesvedības valoda – franču.

nepamatotu bija noraidījusi tā prasību atcelt Komisijas Īstenošanas regulu (ES) 2017/2324 (2017. gada 12. decembris), ar ko atjauno darbīgās vielas glifosāta apstiprinājumu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1107/2009 par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū un groza Komisijas Īstenošanas regulas (ES) Nr. 540/2011 pielikumu (OV 2017, L 333, 10. lpp.; turpmāk tekstā – “strīdīgais akts”).

Atbilstošās tiesību normas

- 2 Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1107/2009 (2009. gada 21. oktobris) par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū, ar ko atceļ Padomes Direktīvas 79/117/EEK un 91/414/EEK (OV 2009, L 309, 1. lpp.), 10., 23., 24. un 29. apsvērumam:

“(10) Vielās būtu jāiekļauj augu aizsardzības līdzekļos tikai tad, ja ir pierādīts to nozīmīgums augkopībā un nav sagaidāms, ka tām būtu kaitīga ietekme uz cilvēku vai dzīvnieku veselību vai nevēlama iedarbība uz vidi. Lai panāktu vienādu aizsardzības pakāpi visās dalībvalstīs, lēmums par šādu vielu atļaušanu vai neatļaušanu būtu jāpieņem Kopienas mērogā, pamatojoties uz saskaņotiem kritērijiem. Šie kritēriji būtu jāpiemēro attiecībā uz pirmo darbīgās vielas apstiprinājumu saskaņā ar regulu. Attiecībā uz jau apstiprinātām darbīgajām vielām kritērijus piemēro, kad atjauno vai pārskata to apstiprinājumu.

[..]

(23) Augu aizsardzības līdzekļus, kas satur darbīgās vielas, var izstrādāt dažādā veidā un lietot dažādu sugu augiem un dažādiem augu produktiem atšķirīgos lauksaimniecības, augu veselības un vides (tostarp klimata) apstākļos. Tādēļ augu aizsardzības līdzekļu atļauju piešķiršana būtu jāuztiek dalībvalstīm.

(24) Noteikumiem, kuri reglamentē atļauju piešķiršanu, ir jānodrošina augsts aizsardzības standarts. Jo īpaši, piešķirot atļaujas augu aizsardzības līdzekļiem, mērķim aizsargāt cilvēku un dzīvnieku veselību un vidi vajadzētu būt prioritāram attiecībā pret mērķi uzlabot augu ražību. Tādēļ pirms augu aizsardzības līdzekļu laišanas tirgū būtu jāpierāda, ka tie dod noteiktu labumu augkopībai un tiem nav nekādas kaitīgas ietekmes uz cilvēku vai dzīvnieku, tostarp neaizsargātāko grupu, veselību vai nekādas nevēlamas iedarbības uz vidi.

[..]

(29) Savstarpējās atzišanas princips ir viens no līdzekļiem, kā nodrošināt preču brīvu kustību Kopienā. Lai izvairītos no darba dublēšanās, samazinātu nozares un dalībvalstu administratīvo slodzi un nodrošinātu saskaņotāku augu aizsardzības līdzekļu pieejamību, vienas dalībvalsts izsniegtās atļaujas būtu jāatzīst citām dalībvalstīm, kurās lauksaimniecības, augu veselības, vides (tostarp klimatiskie) apstākļi ir līdzīgi. Tādēļ Kopiena būtu jāsadala zonās ar šādiem salīdzināmiem apstākļiem, lai atvieglotu savstarpējo atzišanu. Tomēr vienas vai vairāku dalībvalstu teritorijai raksturīgu vides vai lauksaimniecības apstākļu dēļ var būt vajadzīgs, ka, iesniedzot pieteikumu, dalībvalstis atzīst citā dalībvalstī izsniegtu atļauju, groza to vai atsakās atļaut augu aizsardzības līdzekli savā teritorijā, ja tas ir pamatoti konkrētu vides vai lauksaimniecības apstākļu dēļ vai ja nevar sasniegt šajā regulā noteikto augstas pakāpes cilvēku un dzīvnieku veselības un vides aizsardzību. Vajadzētu būt iespējai noteikt arī atbilstīgus nosacījumus, ņemot vērā valsts rīcības plānā noteiktos mērķus, kurš pieņemts saskaņā ar [Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/128/EK (2009. gada 21. oktobris), ar kuru nosaka Kopienas sistēmu pesticīdu ilgtermiņīgas lietošanas nodrošināšanai (OV 2009, L 309, 71. lpp.)].”

3 Šīs regulas 20. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. Saskaņā ar 79. panta 3. punktā minēto regulatīvo procedūru pieņem regulu, ar ko paredz, ka:

- a) darbīgās vielas apstiprinājums ir atjaunots, vajadzības gadījumā saskaņā ar nosacījumiem un ierobežojumiem; vai
- b) darbīgās vielas apstiprinājums nav atjaunots.

2. [..]

Ja apstiprinājumu atsauc vai ja apstiprinājumu neatjauno tādēļ, ka radušās bažas par cilvēku vai dzīvnieku veselību vai vidi, attiecīgos augu aizsardzības līdzekļus nekavējoties izņem no tirgus.”

4 Saskaņā ar minētās regulas 36. pantu:

“1. Dalībvalsts, kas izskata pieteikumu, veic neatkarīgu, objektīvu un pārredzamu novērtējumu, ņemot vērā attiecīgā laika zinātnes un tehnikas atziņas, kā arī vadlīnijas, kuras pieejamas pieteikuma iesniegšanas laikā. Tā dod iespēju visām attiecīgajā zonā esošajām dalībvalstīm iesniegt viedokļus, ko ņem vērā novērtējumā.

[..]

2. Visas vienas zonas dalībvalstis piešķir vai atsaka piešķirt atļaujas, pamatojoties uz tās dalībvalsts novērtējuma secinājumiem, kas izskata pieteikumu, kā to paredz 31. un 32. pants.

3. Atkāpjoties no 2. punkta un saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem var noteikt atbilstīgus nosacījumus attiecībā uz 31. panta 3. un 4. punktā minētajām prasībām un citiem riska samazināšanas pasākumiem, kas izriet no konkrētiem lietošanas apstākļiem.

Ja dalībvalsts rūpes saistībā ar cilvēku vai dzīvnieku veselību vai vides aizsardzību nevar apmierināt, īstenojot pirmajā [daļā] minētos valsts mēroga riska samazināšanas pasākumus, dalībvalsts drīkst nepiešķirt atļauju augu aizsardzības līdzekļa lietošanai savā teritorijā, ja attiecīgās valsts konkrēto vides vai lauksaimniecības apstākļu dēļ tai ir pamatoti iemesli uzskatīt, ka attiecīgais līdzeklis joprojām nevēlami apdraud cilvēku vai dzīvnieku veselību vai vidi.

[..]”

5 Šīs pašas regulas 40. pantā “Savstarpējā atzišana” atbilstoši 29. pantam izsniegtas atļaujas turētājam ar pirmajā minētajā pantā ietvertajiem nosacījumiem ir paredzēta iespēja prasīt piešķirt atļauju tam pašam augu aizsardzības līdzeklim citā dalībvalstī.

6 Regulas Nr. 1107/2009 41. panta 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalsts, kurai saskaņā ar 40. pantu iesniedz pieteikumu, pēc pieteikuma un 42. panta 1. punktā minēto pieteikumam pievienojamo dokumentu izskatīšanas, attiecīgā gadījumā ņemot vērā apstākļus savā teritorijā, piešķir atļauju augu aizsardzības līdzeklim saskaņā ar tiem pašiem noteikumiem kā dalībvalstī, kas izskata pieteikumu, izņemot gadījumus, kad piemēro 36. panta 3. punktu.”

7 Šīs regulas 43. pantā ir noteikts:

“1. Atļauju atjauno pēc atļaujas turētāja iesnieguma ar noteikumu, ka 29. pantā minētās prasības joprojām ir izpildītas.

2. Trīs mēnešu laikā kopš atļaujas atjaunošanas augu aizsardzības līdzekļa sastāvā esošai iekļautai darbīgajai vielai, aizsargvielai vai sinerģistam pieteikuma iesniedzējs iesniedz šādu informāciju:

[..].

5. Dalībvalstis pieņem lēmumu par augu aizsardzības līdzekļa atļaujas atjaunošanu vēlākais 12 mēnešu laikā pēc tā sastāvā esošās darbīgās vielas, aizsargvielas vai sinerģista apstiprinājuma atjaunošanas.

6. Ja tādu iemeslu dēļ, kurus atļaujas turētājs nespēj ietekmēt, nav pieņemts lēmums par atļaujas atjaunošanu pirms tās termiņa beigām, attiecīgā dalībvalsts pagarina atļauju uz laiku, kas vajadzīgs, lai pabeigtu pārbaudi un pieņemtu lēmumu par atjaunošanu.”

- 8 Minētās regulas 78. panta 3. punktā ir paredzēts pieņemt regulu, kurā ietverts visu to vielu saraksts, kas uzskaitītas Padomes Direktīvas 91/414/EEK (1991. gada 15. jūlijs) par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū (OV 1991, L 230, 1. lpp.) I pielikumā, un šīs vielas uzskata par apstiprinātām saskaņā ar šo regulu.

Tiesvedības priekšvēsture

Par darbīgās vielas glifosāta apstiprināšanu Eiropas Savienībā

- 9 Ar Komisijas Īstenošanas regulu (ES) Nr. 540/2011 (2011. gada 25. maijs), ar ko īsteno Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1107/2009 attiecībā uz darbīgo vielu sarakstu (OV 2011, L 153, 1. lpp.), tika pieņemts Regulas Nr. 1107/2009 78. panta 3. punktā paredzētais saraksts. Glifosāts bija šajā sarakstā, un tā apstiprinājuma termiņa beigu datums bija 2015. gada 31. decembris.
- 10 Ar Īstenošanas regulām (ES) 2015/1885 (2015. gada 20. oktobris), ar ko Īstenošanas regulu (ES) Nr. 540/2011 groza attiecībā uz apstiprinājuma perioda pagarināšanu darbīgajām vielām [...] glifosātam [...] (OV 2015, L 276, 48. lpp.), un (ES) 2016/1056 (2016. gada 29. jūnijs), ar ko groza Īstenošanas regulu (ES) Nr. 540/2011 attiecībā uz apstiprinājuma perioda pagarināšanu darbīgajai vielai glifosātam (OV 2016, L 173, 52. lpp.), Komisija secīgi pagarināja darbīgās vielas glifosāta apstiprinājuma periodu vispirms līdz 2016. gada 30. jūnijam un pēc tam – līdz 2017. gada 15. decembrim.
- 11 Ar strīdīgo aktu, kas pieņemts 2017. gada 12. decembrī, Komisija ar noteiktiem nosacījumiem pagarināja darbīgās vielas glifosāta apstiprinājuma periodu līdz 2022. gada 15. decembrim.

Par Briseles reģiona kompetenci augu aizsardzības līdzekļu jomā

- 12 Briseles reģiona kompetence augu aizsardzības līdzekļu jomā tika aprakstīta pārsūdzētā rīkojuma 9.–17. punktā. Šie punkti, kas apelācijas tiesvedībā nav apstrīdēti, ir šādi:
- “9 Prasītājs, Briseles reģions, ir viens no trim reģioniem, kuriem saskaņā ar Beļģijas konstitūcijas 39. pantu noteiktas kompetences tiek piešķirtas ar likumu.
- 10 Atbilstoši *loi spéciale de réformes institutionnelles du 8 août 1980* [1980. gada 8. augusta Speciālā likuma par institucionālajām reformām] (*Moniteur belge*, 1980. gada 15. augusts, 9434. lpp.; turpmāk tekstā – “Speciālais likums”) 6. panta 1. punkta II apakšpunkta pirmajai daļai šajās kompetencēs ietilpst “vides aizsardzība, tostarp augsnes, ūdeņu un gaisa aizsardzība pret piesārņojumu un postījumiem [...]”. Atbilstoši šai normai prasītāja kompetencē ietilpst augu aizsardzības līdzekļu izmantošanas reglamentēšana tā teritorijā.

- 11 Atbilstoši Speciālā likuma 6. panta 1. punkta II apakšpunkta pirmajai daļai federālās iestādes kompetencē katrā ziņā ietilpst “līdzekļu standartu noteikšana”. Tādējādi augu aizsardzības līdzekļu tirgū laišanas atļauju pieteikumus izskata federālā iestāde un tā šīs atļaujas Beļģijā izsniedz atbilstoši Regulas Nr. 1107/2009 28. panta 1. punktam. Saskaņā ar Speciālā likuma 6. panta 4. punkta [pirmo daļu] reģioni tomēr ir saistīti ar šīs kompetences īstenošanu.
- 12 *Arrêté royal belge du 28 février 1994 relatif à la conservation, à la mise sur le marché et à l'utilisation des pesticides à usage agricole* [Beļģijas 1994. gada 28. februāra Karaļa dekrēta par lauksaimniecībā izmantojamo pesticīdu uzglabāšanu, laišanu tirgū un izmantošanu] (*Moniteur belge*, 1994. gada 11. maijs, 12504. lpp.) 7. pantā ir noteikts, ka ir aizliegts laist tirgū, sagatavot, pārvadāt, importēt, piedāvāt, izstādīt, pārdot, turēt, iegādāties vai izmantot lauksaimniecības vajadzībām paredzētus pesticīdus, ko iepriekš nav apstiprinājis ministrs. Saskaņā ar šī dekrēta 8. pantu “ministrs vai ministra šai nolūkā norīkota amatpersona piešķir apstiprinājumu, pamatojoties uz 9. pantā minētās apstiprinājumu komitejas atzinumu”. Saskaņā ar minētā dekrēta 9. pantu apstiprinājumu komitejā ietilpst divpadsmit ministra izvirzīti locekļi (turpmāk tekstā – “apstiprinājumu komiteja”), tostarp “Briseles reģiona eksperts, ko norīko Briseles reģiona valdības ministru prezidents”.
- 13 2013. gada 20. jūnijā prasītājs pieņēma *ordonnance relative à une utilisation des pesticides compatible avec le développement durable en Région de Bruxelles-Capitale* [Rikojumu par Briseles reģiona ilgtspējīgai attīstībai atbilstošu pesticīdu izmantošanu] (*Moniteur belge*, 2013. gada 21. jūnijs, 40062. lpp.; turpmāk tekstā – “2013. gada 20. jūnija rīkojums”). Atbilstoši šī rīkojuma 1. panta pirmajai daļai ar to tiek transponēta Direktīva [2009/128].
- 14 Saskaņā ar 2013. gada 20. jūnija rīkojuma 1. panta trešo daļu prasītājs “var noteikt, kuru pesticīdu izmantošana ir aizliegta risku cilvēku veselībai vai videi dēļ”.
- 15 2016. gada 10. novembrī prasītājs, pamatodamies uz 2013. gada 20. jūnija rīkojumu, pieņēma *arrêté interdisant l'utilisation de pesticides contenant du glyphosate en Région de Bruxelles-Capitale* [Dekrētu, ar ko Briseles reģionā aizliedz izmantot glifosātu saturošus pesticīdus] (*Moniteur belge*, 2016. gada 2. decembris, 79492. lpp.; turpmāk tekstā – “2016. gada 10. novembra dekrēts”).
- 16 No prasības pieteikuma izriet, ka par 2016. gada 10. novembra dekrētu *Conseil d'État section du contentieux administratif* [Valsts padomes Administratīvo lietu nodaļa (Beļģija)] ir iesniegta prasība atcelt tiesību aktu. Prasība būtībā ir par apgalvotu noteiktu Regulas Nr. 1107/2009 normu, kā arī LESD 34., 35. un 36. panta pārkāpumu. Šajā lietā prasītājs uzskata, ka glifosāta apstiprinājumu Savienības līmenī un Beļģijas federālās iestādes atļauju noteiktiem augu aizsardzības līdzekļiem, kas satur šo vielu, neapdraud fakts, ka minēto līdzekļu izmantošana Briseles reģionā ir pilnībā aizliegta.
- 17 Visbeidzot jānorāda, ka prasītājs ir saistīts ar komiteju darbu Savienības līmenī un tajā tas rotācijas kārtībā pārstāv Beļģiju. Šajā statusā tas ir piedalījies iepriekšējās apspriedēs ar citiem Beļģijas reģioniem par *Standing Committee on Plants, Animals, Food and Feed* (Augu, dzīvnieku, pārtikas aprites un dzīvnieku barības pastāvīgā komiteja) darbu saistībā ar darbīgo vielu glifosātu, izmantojot Starptautiskās vides politikas koordinācijas komiteju, kas izveidota ar *accord de coopération, du 5 avril 1995, entre l'État fédéral, la Région flamande, la Région wallonne et la [requérante] relatif à la politique internationale de l'environnement* [1995. gada 5. aprīļa Sadarbības līgumu starp federālo valsti, Flandrijas reģionu, Valonijas reģionu un [prasītāju] starptautiskās vides politikas jomā] (*Moniteur belge*, 1995. gada 13. decembris, 33436. lpp.).”

Prasība Vispārējā tiesā un pārsūdzētais rīkojums

- 13 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2018. gada 8. martā, Briseles reģions lūdza atcelt strīdīgo aktu.
- 14 Ar atsevišķu dokumentu Komisija saskaņā ar Vispārējās tiesas Reglamenta 130. pantu izvirzīja iebildi par nepieņemamību, kas pamatota ar apelācijas sūdzības iesniedzēja intereses celt prasību neesamību.
- 15 Ar pārsūdzēto rīkojumu Vispārējā tiesa šo iebildi apmierināja un prasību noraidīja kā nepieņemamu, pamatojot, ka Briseles reģions ar strīdīgo tiesību aktu LESD 263. panta ceturrtās daļas izpratnē nav tieši skarts.

Lietas dalībnieku prasījumi apelācijas tiesvedībā

- 16 Ar apelācijas sūdzību Briseles reģions lūdz Tiesu:
 - atcelt pārsūdzēto rīkojumu;
 - atzīt prasību atcelt tiesību aktu par pieņemamu un nodot lietu atpakaļ Vispārējai tiesai;
 - piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus abās instancēs.
- 17 Komisijas prasījumi Tiesai ir šādi:
 - apelācijas sūdzību noraidīt;
 - piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Par apelācijas sūdzību

Ievada apsvērumi

- 18 Jāatgādina, ka reģionālas vai vietējas iestādes prasība nevar tikt pielīdzināta dalībvalsts prasībai un līdz ar to tai ir jāatbilst LESD 263. panta ceturtajā daļā paredzētajiem pieņemamības nosacījumiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2006. gada 2. maijs, *Regione Siciliana/Komisija*, C-417/04 P, EU:C:2006:282, 21.–24. punkts).
- 19 Ar šo normu fiziskas vai juridiskas personas celtas prasības par lēmumu, kura adresāts tā nav – kā tas ir Briseles reģiona gadījumā –, pieņemamības atzīšanai ir izvirzīts nosacījums, ka šai personai ar minēto lēmumu ir jābūt tieši un individuāli skartai vai – ja prasība ir par reglamentējošu aktu – šai personai ar minēto aktu ir jābūt tieši skartai un šajā aktā nav ietverti īstenošanas pasākumi.
- 20 Šajā lietā Vispārējā tiesa, izskatīdama iebildi par nepieņemamību, kas pamatota ar to, ka Briseles reģionam nav intereses prasīt strīdīgā akta spēkā neesamību, savā pārbaudē aprobežojās tikai ar jautājumu, vai to minētais tiesību akts skar tieši, un pārsūdzētajā rīkojumā atzina, ka minētais nosacījums nav izpildīts.
- 21 Apelācijas sūdzībā par šo rīkojumu Briseles reģions ir izvirzījis divus pamatus, no kuriem pirmais ir saistīts ar Konvencijas par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, kas parakstīta 1998. gada 25. jūnijā Orhūsā un

Eiropas Kopienas vārdā apstiprināta ar Padomes Lēmumu 2005/370/EK (2005. gada 17. februāris) (OV 2005, L 124, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “Orhūsas konvencija”), neievērošanu un otrais – ka Vispārējā tiesa ir kļūdušies, secinot, ka tas ar strīdīgo aktu nav tieši skarts.

Par pirmo pamatu, kas attiecas uz Orhūsas konvencijas neievērošanu

Lietas dalībnieku argumenti

- 22 Ar pirmā pamata pirmo daļu Briseles reģions pārmet Vispārējai tiesai, ka tā pārsūdzētā rīkojuma 34.–36. punktā prasības pieņemamības pārbaudē nav ņēmusi vērā Orhūsas konvencijas 9. pantu. Reģions uzskata, ka, tā kā tam ir piemērojama šī konvencija, LESD 263. panta ceturtajā daļā paredzētie pieņemamības nosacījumi ir interpretējami, ņemot vērā Orhūsas konvencijas 9. pantu attiecībā uz iespēju vērsties tiesu iestādēs.
- 23 Ar pirmā pamata otro daļu prasītājs kritizē Vispārējo tiesu, ka tā pārsūdzētā rīkojuma 37. punktā ir atzinusi, ka reģions nav pietiekami precīzi paskaidrojis, kādā veidā atsaukšanās uz Orhūsas konvenciju var ietekmēt to, vai reģions ir tieši un individuāli skarts šajā lietā.
- 24 Komisija lūdz noraidīt visu pamatu kopumā.

Tiesas vērtējums

- 25 Attiecībā uz pirmā pamata pirmo daļu jāatgādina, ka, lai gan saskaņā ar LESD 216. panta 2. punktu Savienības noslēgtie starptautiskie nolīgumi ir saistoši tās iestādēm un līdz ar to tiem ir augstāks spēks par to izdotajiem aktiem (spriedumi, 2008. gada 3. jūnijs, *Intertanko* u.c., C-308/06, EU:C:2008:312, 42. punkts; 2011. gada 21. decembris, *Air Transport Association of America* u.c., C-366/10, EU:C:2011:864, 50. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2015. gada 13. janvāris, Padome un Komisija/*Stichting Natuur en Milieu* un *Pesticide Action Network Europe*, C-404/12 P un C-405/12 P, EU:C:2015:5, 44. punkts), šie starptautiskie nolīgumi tomēr nav pārāki par Savienības primārajām tiesībām.
- 26 No tā izriet, ka Orhūsas konvencijas 9. pants negroza nosacījumus, kas prasības atcelt tiesību aktu pieņemamībai ir izvirzīti LESD 263. panta ceturtajā daļā.
- 27 Šādos apstākļos pirmā pamata pirmā daļa, kas attiecas uz to, ka Vispārējā tiesa esot izvērtējusi prasības pieņemamību, neņemot vērā Orhūsas konvenciju, ir jānoraida.
- 28 Turklāt, tā kā arguments par to, ka Vispārējā tiesa nav ņēmusi vērā Orhūsas konvencijas 9. pantu, ir jānoraida, nav nozīmes arī kritikai, kas vērsta pret iemesliem, kuru dēļ Vispārējā tiesa pārsūdzētā rīkojuma 37. punktā šo argumentu ir noraidījusi. Līdz ar to ir jānoraida arī apelācijas sūdzības pirmā pamata otrā daļa.
- 29 No iepriekš minētā izriet, ka apelācijas sūdzības pirmais pamats ir jānoraida.

Par otro pamatu, kas attiecas uz faktu, ka Vispārējā tiesa ir kļūdušies, secinot, ka apelācijas sūdzības iesniedzējs ar strīdīgo aktu nav tieši skarts

- 30 Vispirms jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru nosacījums par “tiešu skārumu” nozīmē, ka, pirmkārt, apstrīdētajam pasākumam ir tieši jāietekmē indivīda tiesiskais stāvoklis un, otrkārt, tas nepieļauj nekādu rīcības brīvību šī pasākuma adresātiem, kuri ir atbildīgi par tā ieviešanu, kas ir pavisam automātiska un izrietētu tikai no Savienības tiesiskā regulējuma, nepiemērojot citus

starpnoteikumus (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1998. gada 5. maijs, *Glencore Grain*/Komisija, C-404/96 P, EU:C:1998:196, 41. punkts, kā arī 2019. gada 5. novembris, ECB u.c./Trasta Komerčbanka u.c., C-663/17 P, C-665/17 P un C-669/17 P, EU:C:2019:923, 103. punkts).

31 Tieši šis judikatūras kontekstā ir jāvērtē otrais pamats, kam ir četras daļas.

Par otrā pamata pirmo daļu

– Lietas dalībnieku argumenti

32 Ar otrā pamata pirmo daļu Briseles reģions norāda, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā rīkojuma 50.–55. punktā ir kļūdaini uzskatījusi, ka ar strīdīgo tiesību aktu netiek paturētas spēkā jau esošās augu aizsardzības līdzekļu, kuru sastāvā ir darbīgā viela glifosāts, tirdzniecības atļaujas. Proti, šis akts esot ļāvis šādām atļaujām turpināt radīt sekas, lai gan šīs darbīgās vielas apstiprinājuma neatjaunošanas gadījumā šīs atļaujas *ipso facto* būtu zaudējušas spēku.

33 Komisija otrā pamata pirmo daļu lūdz noraidīt.

– Tiesas vērtējums

34 No Regulas Nr. 1107/2009 20. panta 2. punkta otrās daļas izriet, ka tad, ja Savienības likumdevējs nav atjaunojis darbīgās vielas apstiprinājumu, ņemot vērā tūlītējas bažas par cilvēku vai dzīvnieku veselību vai vidi, dalībvalstu izsniegtās atļaujas laist tirgū augu aizsardzības līdzekļus, kuru sastāvā ir šī darbīgā viela, nav spēkā un šos augu aizsardzības līdzekļus nekavējoties atsauc no tirgus.

35 Taču darbīgās vielas apstiprinājuma atjaunošanai nav šāda atjaunojuma neesamībai pielīdzināmu seku. Proti, tās rezultātā augu aizsardzības līdzekļu, kuru sastāvā ir šī viela, tirdzniecības atļaujas netiek apstiprinātas, pagarinātas vai turpinātas, jo to turētājiem saskaņā ar Regulas Nr. 1107/2009 43. panta 2. punktu ir jālūdz tās atjaunošana trīs mēnešu laikā pēc darbīgās vielas apstiprinājuma un par šo pieteikumu atbilstoši minētā panta 5. punktam dalībvalstis lemj divpadsmit mēnešu laikā.

36 Līdz ar to, nospriežot, ka ar strīdīgo aktu netiek apstiprināta darbīgo vielu glifosātu saturošu augu aizsardzības līdzekļu tirdzniecības atļauju spēkā esamība, Vispārējā tiesa nav pieļāvusi tiesību kļūdu.

Par otrā pamata otro daļu

– Lietas dalībnieku argumenti

37 Ar otrā pamata otro daļu Briseles reģions kritizē iemeslus, kuru dēļ pārsūdzētā rīkojuma 56.–59. punktā Vispārējā tiesa noraidīja argumentu, ka tas ar strīdīgo aktu ir tieši skarts, jo ar šo aktu tika noteikts pienākums par augu aizsardzības līdzekļu, kuru sastāvā ir glifosāts, tirdzniecības atļaujām lemt maksimālajā divpadsmit mēnešu termiņā, skaitot no tā apstiprināšanas, atbilstoši Regulas Nr. 1107/2009 43. panta 5. punktam.

38 Pirmkārt, Vispārējā tiesa pārsūdzētā rīkojuma 57. punktā esot kļūdījusies, nospriežot, ka pienākums lemt par augu aizsardzības līdzekļu tirdzniecības atļauju atjaunošanas pieteikumiem ir Beļģijas federālajai iestādei, nevis Briseles reģionam. Proti, pēdējais minētais noteikti piedaloties lēmumu pieņemšanas procedūrā, jo saskaņā ar valsts tiesībām tas ietilpst apstiprinājumu komitejā, no kuras ministram, kura kompetencē ir atjaunot minētās atļaujas, ir jāsaņem atzinums.

- 39 Otrkārt, Vispārējā tiesa esot pieļāvusi arī tiesību kļūdu, pārsūdzētā rīkojuma 58. punktā uzskatīdama, ka Briseles reģiona dalība augu aizsardzības līdzekļu, kuru sastāvā ir glifosāts, tirdzniecības atļauju pieteikumu izskatīšanā ir Regulas Nr. 1107/2009 43. panta 5. un 6. punkta un nevis strīdīgā akta tiešas sekas. Proti, vairākās lietās prasītāja tieša skaršana esot pieļauta, lai gan tiesību akts, kuru tas apstrīd, to skar tikai ar cita Savienības tiesību akta starpniecību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 11. maijs, *Deza/ECHA*, T-115/15, EU:T:2017:329, 30.–35. punkts).
- 40 Komisija otrā pamata otro daļu lūdz noraidīt.

– *Tiesas vērtējums*

- 41 Pirmkārt, ir skaidrs, ka dalībvalstīm ar Regulas Nr. 1107/2009 43. panta 5. un 6. punktu paredzētais pienākums – pirmām kārtām, lemt par augu aizsardzības līdzekļa tirdzniecības atļaujas atjaunošanu maksimālajā divpadsmit mēnešu termiņā, skaitot no minētajā līdzeklī ietvertās darbīgās vielas apstiprinājuma atjaunošanas, turklāt šis pieteikums ir jāiesniedz trīs mēnešu laikā pēc minētās darbīgās vielas apstiprinājuma atjaunošanas, un, otram kārtām, ja par atļaujas atjaunošanu pirms termiņa beigām lēmums nav pieņemts, atļauju pagarināt uz nepieciešamo termiņu – Beļģijā ir uzlikts federālajai iestādei, jo saskaņā ar valsts tiesībām “līdzekļu standartu noteikšana” ietilpst šīs iestādes un nevis reģionu, kāds ir arī apelācijas sūdzības iesniedzējs, kompetencē.
- 42 Lai gan valsts tiesībās patiešām ir noteikts, ka reģioni “tiek iesaistīti federālā regulējuma izstrādē līdzekļu standartu jomā” un ka it īpaši saskaņā ar 1994. gada 28. februāra Karaļa dekrēta 7. pantu lauksaimniecībā izmantojamu pesticīdu laišanu tirgū un izmantošanu atbildīgais federālais ministrs var apstiprināt tikai pēc tam, kad saņemts atzinums no komitejas, kurā eksperts pārstāv arī Briseles reģionu, šai konsultatīvajai kompetencei nav Regulas Nr. 1107/2009 43. panta 5. un 6. punkta tiešas iedarbības. Šajos apstākļos apelācijas sūdzības iesniedzēja kritika par pārsūdzētā rīkojuma 57. punktu ir jānoraida.
- 43 Otrkārt, ir jākonstatē, ka pretēji apelācijas sūdzības iesniedzēja nostājai Vispārējā tiesa pārsūdzētā rīkojuma 58. punktā nav norādījusi, ka Briseles reģiona dalība augu aizsardzības līdzekļu, kuru sastāvā ir glifosāts, tirdzniecības atļauju pieteikumu izskatīšanā ir Regulas Nr. 1107/2009 43. panta 5. un 6. punkta un nevis strīdīgā akta tiešas sekas. Vispārējā tiesa šajā punktā ir tikai norādījusi, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja izvirzītais arguments attiecas nevis uz strīdīgā akta paša sekām, bet gan tikai uz šīs regulas 43. panta 5. un 6. punkta sekām. Līdz ar to apelācijas sūdzības iesniedzēja kritika par pārsūdzētā rīkojuma 58. punktu ir neefektīva.
- 44 Turklāt, tā kā Vispārējās tiesas pārsūdzētā rīkojuma 57. punktā norādītais pirmais iemesls apelācijas sūdzības iesniedzēja argumenta noraidīšanai ir pamatots – kā tas tika izklāstīts šī sprieduma 42. punktā –, otrais iemesls, kas ietverts pārsūdzētā rīkojuma 58. punktā, šī paša argumenta noraidīšanai ir pakārtota rakstura. Tādēļ šī iemesla dēļ apelācijas sūdzības iesniedzēja pret to vērsta kritika arī ir neefektīva (pēc analogijas skat. spriedumu, 2007. gada 13. septembris, *Common Market Fertilizers/Komisija*, C-443/05 P, EU:C:2007:511, 137. punkts), un tādēļ tā ir jānoraida.
- 45 No iepriekš minētā izriet, ka otrā pamata otrā daļa ir jānoraida.

Par otrā pamata trešo daļu

– *Lietas dalībnieku argumenti*

- 46 Ar otrā pamata trešo daļu apelācijas sūdzības iesniedzējs kritizē iemeslus, kuru dēļ Vispārējā tiesa pārsūdzētā rīkojuma 60.–63. punktā noraidīja tā argumentu par to, ka, ņemot vērā Regulas Nr. 1107/2009 40.–42. pantā paredzēto savstarpējās atzišanas procedūru, strīdīgā akta sekas ir tādas,

ka tas lielā mērā sašaurina apstiprinājumu komitejas darbības jomu un tādējādi arī paša reģiona iespējas iebilst pret augu aizsardzības līdzekļa, kura sastāvā ir glifosāts, atļaušanu, ja šis līdzeklis jau ir atļauts kādā citā dalībvalstī.

- 47 Pirmkārt, Briseles reģions pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir uzskatījusi, ka savstarpējās atzišanas procedūra nav automātiska un ka Regulas Nr. 1107/2009 41. panta 1. punkts, kā arī 36. panta 3. punkts dalībvalstij, kurai jāizskata savstarpējās atzišanas pieteikums, sniedz novērtējuma brīvību. Turklāt šis Vispārējās tiesas vērtējums neesot pamatots.
- 48 Otrkārt, Briseles reģions uzskata, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu, pārsūdzētā rīkojuma 63. punktā norādot, ka savstarpējās atzišanas procedūras sekas nav strīdīgā akta tiešas sekas.
- 49 Komisija otrā pamata trešo daļu lūdz noraidīt.

– *Tiesas vērtējums*

- 50 Pirmkārt, no šī sprieduma 30. punktā minētās judikatūras izriet, ka viens no diviem kumulatīvajiem nosacījumiem, kas ļauj konstatēt, ka pasākums indivīdu skar tieši, ir tāds, ka tas nepieļauj nekādu rīcības brīvību šī pasākuma adresātiem, kuri ir atbildīgi par tā ieviešanu.
- 51 Taču, kā Vispārējā tiesa ir atgādinājusi pārsūdzētā rīkojuma 61. punktā, kad dalībvalsts saņem pieteikumu par tāda augu aizsardzības līdzekļa tirdzniecības atļaujas piešķiršanu, kurš šai pašai lietošanai jau ir atļauts kādā citā dalībvalstī, tai tas nav jāapmierina, jo, pirmām kārtām, Regulas Nr. 1107/2009 41. panta 1. punktā tai tiek atļauts ņemt vērā apstākļus savā teritorijā un, otrām kārtām, šīs regulas 36. panta 3. punktā, uz kuru ir atsauce tās 41. pantā, ir precizēts, ka dalībvalsts var, no vienas puses, noteikt ar cilvēku vai dzīvnieku veselību vai vidi saistīto risku samazināšanas pasākumus un, no otras puses, tā var arī atteikties izsniegt atļauju, ja ar risku samazināšanas pasākumiem nav iespējams novērst šīs dalībvalsts bažas tās konkrēto vides vai lauksaimniecības apstākļu dēļ. Tādējādi Vispārējā tiesa ir pamatoti secinājusi, ka savstarpējās atzišanas procedūra nav automātiska un pieļauj dalībvalsts, kurai jāizskata savstarpējās atzišanas pieteikums, novērtējuma brīvību.
- 52 No iepriekš izklāstītā izriet, ka apelācijas sūdzības iesniedzējs nevar pamatoti pārnest Vispārējai tiesai, ka tā šajā ziņā ir pieļāvusi tiesību kļūdu un savu vērtējumu nav pietiekami pamatojusi.
- 53 Otrkārt un katrā ziņā, pretēji apelācijas sūdzības iesniedzēja nostājai Vispārējā tiesa ir pamatoti uzskatījusi, ka savstarpējās atzišanas procedūras sekas pašas nav strīdīgā akta tiešas sekas. Protī, ir jānorāda, ka darbīgās vielas apstiprināšana ir tikai viena no Regulas Nr. 1107/2009 29. panta 1. punktā uzskaitītajām prasībām, kurām ir pakļauta augu aizsardzības līdzekļa, kura sastāvā ir šī darbīgā viela, tirdzniecības atļauja. Turklāt šādas atļaujas izsniegšana vienā dalībvalstī pati par sevi nenozīmē, ka atļauja rodas arī attiecībā uz citām dalībvalstīm, jo šīs regulas 40. pantā ir noteikts, ka atbilstoši tajā izklāstītajiem nosacījumiem vienā dalībvalstī piešķirtas atļaujas turētājs atbilstoši savstarpējās atzišanas procedūrai var prasīt atļauju šim pašam augu aizsardzības līdzeklim citā dalībvalstī. Visbeidzot un kā tika norādīts iepriekšējā punktā, šai pēdējai minētajai dalībvalstij nav pienākuma jebkādos apstākļos šo atļauju piešķirt.
- 54 No iepriekš minētā izriet, ka otrā pamata trešā daļa ir jānoraida.

Par otrā pamata ceturto daļu

– Lietas dalībnieku argumenti

- 55 Ar otrā pamata ceturto daļu apelācijas sūdzības iesniedzējs kritizē pārsūdzētā rīkojuma 66.–77. punktā ietvertos iemeslus, kuru dēļ Vispārējā tiesa noraidīja tā argumentu par strīdīgā akta sekām uz 2016. gada 10. novembra dekrēta spēkā esamību un līdz ar to – tā ietekmi uz strīdu, kura priekšmets ir šis dekrēts.
- 56 Pirmkārt, Briseles reģions uzskata, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, tieša skāruma nosacījumam piemērojama 2005. gada 5. oktobra spriedumā *Land Oberösterreich* un Austrija/Komisija (T-366/03 un T-235/04, EU:T:2005:347) izstrādāto pārbaudi attiecībā uz individuāla skāruma kritēriju, tādējādi sajaukdama abas LESD 263. panta ceturtajā daļā minētās prasības.
- 57 Otrkārt, Briseles reģions pārmet Vispārējai tiesai, ka tā nav ņēmusi vērā risku, kādu strīdīgais akts rada tā 2016. gada 10. novembra dekrētā ietvertā aizlieguma izmantot glifosātu saturošus pesticīdus spēkā esamībai.
- 58 Treškārt, Briseles reģions uzskata, ka 2016. gada 10. novembra dekrēta pieņemšanas pamatā – neraugoties uz nelabvēlīgo juridisko kontekstu – bija vispārējas politiska rakstura bažas, nevis tikai juridiski apsvērumi.
- 59 Ceturtkārt, Briseles reģions uzskata, ka pārsūdzētais rīkojums ir acīmredzamā pretrunā Vispārējās tiesas 2018. gada 13. decembra spriedumam *Ville de Paris, Ville de Bruxelles* un *Ayuntamiento de Madrid* /Komisija (T-339/16, T-352/16 un T-391/16, EU:T:2018:927). Minētajā spriedumā Vispārējā tiesa nosprieda, ka pilsētas prasītājas, kuras savā teritorijā bija veikušas pasākumus transportlīdzekļu radītā gaisa piesārņojuma ierobežošanai, tieši skar regula, kurā atļautās slāpekļa oksīda emisiju maksimālās vērtības reālos vieglā pasažieru un vieglā komerctransporta braukšanas apstākļos bija noteiktas augstākā līmenī nekā attiecībā uz tā saukto “Euro 6” standartu. Citiem vārdiem sakot, Vispārējā tiesa esot uzskatījusi, ka ar šādu pasākumu vienkāršu potenciālu nelikumīgumu, proti, tādu, kas vēl nav konstatēts ar tiesas nolēmumu, attiecībā pret šo regulu ir pietiekami, lai attiecīgās pilsētas varētu uzskatīt par tieši skartām ar šo regulu. Tomēr pārsūdzētajā rīkojumā Vispārējā tiesa secināja, ka ar 2016. gada 10. novembra dekrēta potenciālu nelikumīgumu attiecībā pret strīdīgo aktu nav pietiekami, lai pierādītu, ka apelācijas sūdzības iesniedzēju šis lēmums skar tieši.
- 60 Piektkārt, Briseles reģions pārmet Vispārējai tiesai, ka tā pārsūdzēto rīkojumu nav pietiekami pamatojusi, nepārbaudot argumentu, ka strīdīgais akts tiešā veidā skar tā tiesisko stāvokli, un paturot spēkā pārējo prasības par 2016. gada 10. novembra dekrēta atcelšanu iesniedzēju interesi celt prasību.
- 61 Komisija otrā pamata ceturto daļu lūdz noraidīt.

– Tiesas vērtējums

- 62 Pirmkārt, apstāklis, ka Vispārējā tiesa, kā norāda apelācijas sūdzības iesniedzējs, ir kļūdaini interpretējusi pati savu judikatūru, nav tiesību kļūda, uz kuras varētu balstīt apelācijas sūdzību. Turklāt iebildums par to, ka sajaukti tieša skāruma un individuāla skāruma kritēriji, nav nekādi precizēts, lai varētu novērtēt tā pamatotību, un tādēļ tas ir jānoraida.
- 63 Otrkārt, jānorāda, ka 2016. gada 10. novembra dekrēta likumību, kas tikusi apstrīdēta tiesvedībā *Conseil d’État*, nekādā gadījumā neietekmē strīdīgais akts, jo tas ir pieņemts pēc minētā rīkojuma pieņemšanas. Turklāt nedz risks, ka Komisija varētu celt prasību par pienākumu neizpildes konstatāciju, kas neskaidri ticis minēts apelācijas sūdzībā, nedz šaubas par glifosātu saturošu pesticīdu izmantošanas aizlieguma

režīma spēkā esamību no Beļģijas konstitūcijas viedokļa, kuras saikni ar strīdīgo aktu apelācijas sūdzības iesniedzējs nav izskaidrojis, nepierāda, ka to šis akts ietekmē tieši. Šādos apstākļos apelācijas sūdzības iesniedzējs nav pierādījis, ka strīdīgais akts varētu apdraudēt šo aizlieguma režīmu.

- 64 Treškārt, no šī sprieduma 30. punktā atgādinātās Tiesas judikatūras izriet, ka nosacījums par “tiešu skārumu” it īpaši nozīmē, ka attiecīgajam pasākumam ir tiešā veidā jāietekmē tās fiziskās vai juridiskās personas tiesiskā situācija, kura vēlas celt prasību atbilstoši LESD 263. panta ceturtajai daļai. Tādējādi šāds nosacījums ir jāizvērtē, ņemot vērā tikai pasākuma tiesiskās sekas, jo tā iespējamās politiskās sekas neietekmē šo vērtējumu. Tādējādi šis arguments ir jānoraida.
- 65 Ceturtkārt, prasītājas argumentācijā attiecībā uz Vispārējās tiesas 2018. gada 13. decembra spriedumu *Ville de Paris, Ville de Bruxelles un Ayuntamiento de Madrid*/Komisija (T-339/16, T-352/16 un T-391/16, EU:T:2018:927) nav norādīts, kādā veidā apstākļi – pieņemot, ka tas ir pierādīts –, ka pārsūdzētajā rīkojumā pieņemtais risinājums ir pretrunā šim spriedumam, pats par sevi varētu padarīt minēto rīkojumu par prettiesisku. Līdz ar to arī šis iebildums ir jānoraida.
- 66 Piektkārt, lai gan Briseles reģions iebilst pret to, ka Vispārējā tiesa nav pārbaudījusi tā argumentu, ka strīdīgais akts tieši skar tā tiesisko situāciju, un ir paturējusi spēkā pārējo prasības par 2016. gada 10. novembra dekrēta atcelšanu iesniedzēju interesi celt prasību, ir jānorāda, ka apelācijas sūdzības iesniedzējs šo argumentu ir iesniedzis, tikai atbildot uz Komisijas izvirzīto iebildi par nepieņemamību. Tāpēc to nevar uzskatīt par pamatu, kas Vispārējai tiesai bija jāizvērtē. Līdz ar to šis iebildums ir jānoraida.
- 67 No iepriekš izklāstītā izriet, ka otrā pamata ceturajā daļā, kā arī apelācijas sūdzība kopumā ir jānoraida kā nepamatota.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 68 Atbilstoši Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punktam, kas apelācijas tiesvedībā piemērojams saskaņā ar šī paša reglamenta 184. panta 1. punktu, lietas dalībniekam, kuram nolēmums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram nolēmums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriezt Briseles reģionam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tam šis spriedums nav labvēlīgs, jāpiespriež Briseles reģionam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

- 1) Apelācijas sūdzību noraidīt.**
- 2) Briseles reģions atlīdzina tiesāšanās izdevumus.**

[Paraksti]